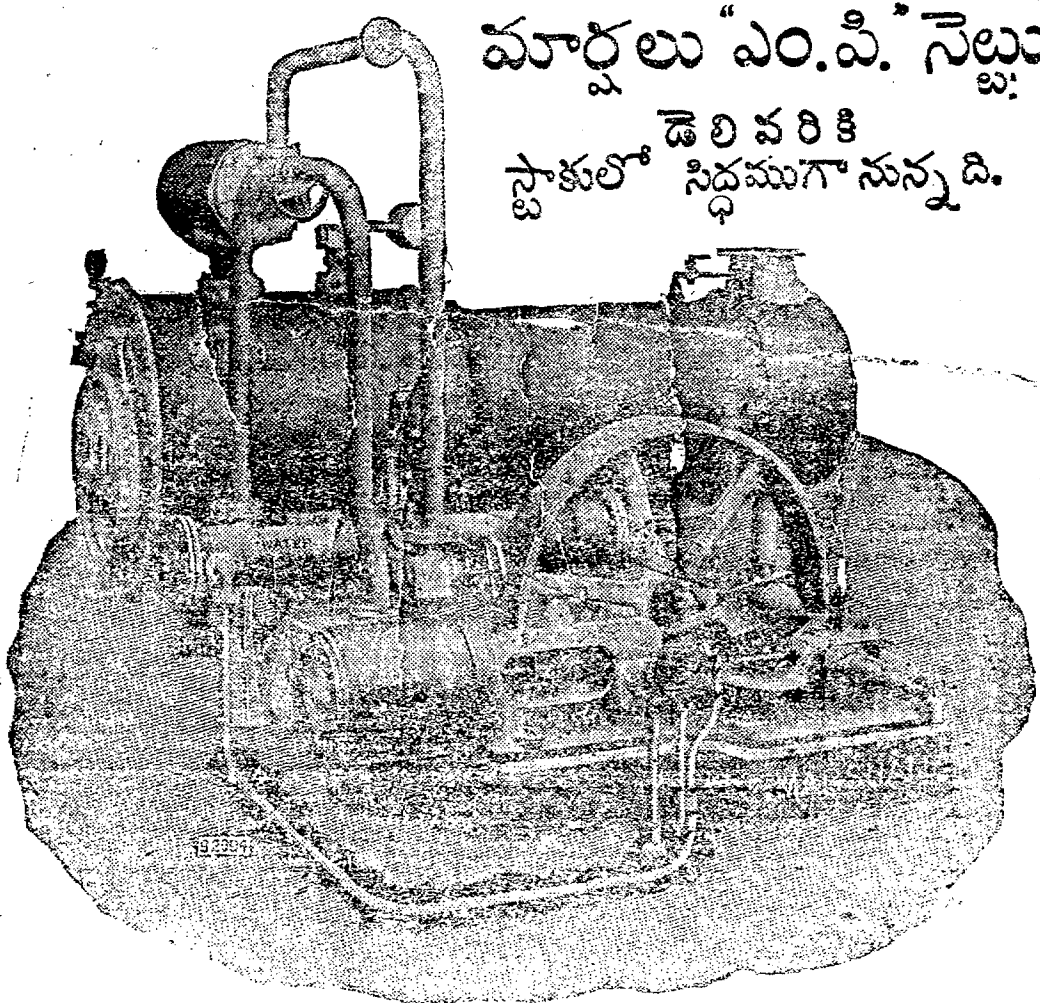

309392

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 8. } చెన్నపట్టణము 1921 వ సం॥ ఏప్రిల్ నెల 23 తేది శనివారము } No. 18.
సంపుటము. ౮ } దుర్గతి నామ సంవత్సర వైశాఖ మాస బహుళ కృథ మది. } సంచిక. ౧౮.

మార్వలు "ఎం.పి." నెట్టు
డెలివరికి
స్టాకులో సిద్ధముగా నున్నది.

అమృతాంజనము

కలనామృతం ప్రసిద్ధి కెక్కినది.
ఇతర వివిధమైన నొప్పులను కూడ
కూడా అమృతాంజనమునకు బాధి
నంత మాత్రమున కలుగును.
చుట్ట 0-10-0 అంగుళ.

మోహిని తైలము

సీస 1-8 0-12-0.

తామర తైలము

కబ్బి 1-8 0-8-0

పండ్ల పొడి

కబ్బి 1-8 0-2-0

అమృతాంజనం సీస,

బొంబాయి . మదరాసు

బాయిలర్లు, ఎంజిను, సూపర్ హీటరు, స్టీం, వాటర్ వై పింగు
మొదలగువాటితో పయిన ఉండునది మార్వలు "ఎం. పి." మార్తి నెట్టు
యొక్క వివరణము ధరలకు ఇతర వివరములకు ఈ దిగువ చిరునా
మాకు దరఖాస్తు లంపుకొనవలెను. 1806

మార్వలు సన్ను టి కో (ఇండియా) లిమిటెడ్

కాన్టాక్ట్: బెజవాడ, తంజావూరు.

నెం. 9, సెకండు లైను బీచ్, మదరాసు.

ఆరోగ్యనిగ్రహ మూలము

ఇది లోక ప్రసిద్ధమైన మిఠ వీ విధమైన వాద్యము
కల్ల గాని అట్లునే మిఠ ఎల్లప్పుడు ఆరోగ్య వినయముందు
క్రొత్త X రిగిజిస్టర్ మాత్రము నేసిండుట మంచిది గాను ఇదిక ప్ర
ఖ్యాతి లేక తప్పించుట అవశ్యము లేదు. గాన తెలిపించడ
మైనది.

తరువాత

మా యొక్క మందుల వాణిజ్యము వ్యాపిత పంపెదము.

వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ,

ఆరోగ్యనిగ్రహ యాన కాలంబా, 26, బ్రాడ్వే మదరాసు.

టటో మోహిని

2883

మీరకు ఇయ్యబోయి కబ్బిలముచేత చాలా బడలికయందు నున్నందున మేము
నమరకుమార్తె వ్రాసు ఈ ఆర్డరును యువయోగింపిన మంచి రోహిణివృక్షముల వాడనను యిచ్చి మనకు
అనందమును నొభమునకు కాంతి నచ్చును.

రోబినియా తైలము

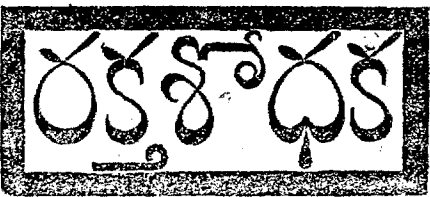
తనకాలములో ఉదయోగింపకూ కచ్చివ నేర్పడుట చలువయు సౌందర్యమును యిచ్చును.
అనేక క్రిము ఉదయోగింపచున్నాడు. ప్రపంచమున ఈ రెండును కలి కలుపబడుతాను అవశ్యము.
ఎల్లవోట్లను విక్రయించబడును.

టటోమోహిని ధర బుడ్డి 1-8 రూ 2, 1, 0-12-0, 0-8-0

రోబినియా తైలము ధర బుడ్డి 1-8 రూ 1-0-0

Shyam & Co, 9, Bander st, Madras. ప్రియాం కంపెని, 6 బండరునీడ్, మదరాసు.

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులుగారి శాస్త్రోక్తముగు
ఆయుర్వేద వ్యాధివ్యధములు వ్యాధులను పోగొట్టుటయేగాక రాకుండ నడుపెట్టును.

నవామనామల చేతులు, రసదోషముల చేతులు
యొక్క అనేక కారణములచేతను చెడిపోయిన క్రమము
కుష్ఠకడములతో ఉత్తరముగ మోపి.

రెండు రోజులలో నెగరొగములను పోగొట్టి
దర్శనమునుండి విషము సాదమును నాపుటతో
వ్యభిచారిణులను వంటిది.

సీసా 1-1 రూ. 2-0-0.
పాకొగు పోస్తుఖర్చులు ప్రత్యేకము.

సీసా 1-1 రూ. 1-12-0.
క్యాటలాగు ఉచితము.

ఆయుర్వేదాశ్రమం, 41, ఆచార్యులవీధి, జి. టి. మదరాసు.

తిరిగిరావడము:— ప. జి. టి. మదరాసు.

(579) లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరి మురవ్వ (1979)

1000 ముద్రాపాతల బహుమాన విజ్ఞాపనము.
మీరు బహుమానముగా నున్నావా? అయితే డి. మన్నాలాల్ గారిచే రాయడ
చేయబడిన లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరి మురవ్వను తీసుకుంటే, దీనిని తీసుకుంటే
మొదల కాకుండా, రక్తపుష్టి, విశేష బలము, అకలియబ్రష్టము మొదలైనవి కలుగు
నున్నా. గుర్తుకొనితీసు, కాకుండా మాత్రముతో కలిసిపోవుట, నీరుమరుగు, బహు
మాత్రముతో కలుగునునని మునునా. దీనివలన మంచిగుణము పొందిన అనేకము
రంగోళ, పివాంగ, సింగుర, సివాంగ, ఆగ్నికా, కలకత్తా, పొంబాయి, మద
రాస్ ఈ ప్రాంతములనుండి బహుమానములతో విశేషముగా తిరిగివచ్చినాడు.
కాకుండా అర్థశాస్త్రమును అందినవో, బహుమానములతో కానీ మంతు
ము, ఇది అబద్ధ మని రుజువుచేయవలసింది. ప్రతి కనుమరిచియుండు బహుమానము
ఇచ్చుచున్నా. అట్లు నిరాకరించినవో శాస్త్రములముగా పొందవచ్చును. పూర్వము
ను కొనుగోతును 'డి' మన్నాలాల్ అనియుండుట చూచి తీసికొనవలెను.

అనుబంధకరీక పోర్టులలో నుండే మంతులను.
15 ముద్రాపాతల దర్శనము రూ. 2-0-0. తపాల ఖర్చులు 1-1 0-8-0, 2-1 0-12-0.
డి. మన్నాలాల్, డిల్లీవైద్యులు, సాలామిసిరి మురవ్వ డిపో, బెంగళూరు సిటీ.
D. Mannalal, Salamisiri Depot, Bangalore City.

మిక్కిలి ప్రఖ్యాతి పొందిన డి. మన్నాలాల్ గారిచే రాయడ
చేయబడిన లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరి మురవ్వను తీసుకుంటే, దీనిని తీసుకుంటే
మొదల కాకుండా, రక్తపుష్టి, విశేష బలము, అకలియబ్రష్టము మొదలైనవి కలుగు
నున్నా. గుర్తుకొనితీసు, కాకుండా మాత్రముతో కలిసిపోవుట, నీరుమరుగు, బహు
మాత్రముతో కలుగునునని మునునా. దీనివలన మంచిగుణము పొందిన అనేకము
రంగోళ, పివాంగ, సింగుర, సివాంగ, ఆగ్నికా, కలకత్తా, పొంబాయి, మద
రాస్ ఈ ప్రాంతములనుండి బహుమానములతో విశేషముగా తిరిగివచ్చినాడు.
కాకుండా అర్థశాస్త్రమును అందినవో, బహుమానములతో కానీ మంతు
ము, ఇది అబద్ధ మని రుజువుచేయవలసింది. ప్రతి కనుమరిచియుండు బహుమానము
ఇచ్చుచున్నా. అట్లు నిరాకరించినవో శాస్త్రములముగా పొందవచ్చును. పూర్వము
ను కొనుగోతును 'డి' మన్నాలాల్ అనియుండుట చూచి తీసికొనవలెను.

ఆయుర్వేదాభివృద్ధికి వెంటనే తోడ్పడవలెను! శక్తికొలది ఒక్క వాటానైనను కొనవలెను!!

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద బౌద్ధధారయము లిమిటెడ్

డాక్టరు - ఆచంట లక్ష్మీపతి బి. ఏ. ఎం. బి సి. ఎమ్ గారిచే స్థాపింపబడినది

అనుమతి పొందిన మూలధనము మూడు లక్షల రూపాయలు

వాటా (షేరు) ఒక్కంటికి రూ 10 చొప్పున 30 వేల షేర్లుగా విభజించబడినది. ఇదివరకు 15 వేల షేర్లకు దరఖాస్తులు వచ్చియున్నవి.

ఏబదివేల రూపాయలకు మించి వసూలైయున్నవి. వాటాదార్లకును దేశమునకును గూడ చాల లాభము గలది.

ప్రచురకరమును చూచిన వెంటనే దరఖాస్తును పంపుకొనుడు.

దరఖాస్తుపూర్వమును, క్యాటలాగులను మాత్రం పొందవచ్చు.

నెక్రటల్:—ఆంధ్ర ఆయుర్వేదఫార్మసి, 19, హాన్స్ రోడ్, మదరాసు.

NOTICE—నోటీసు.

తిరుమల తిరుపతివరగయిరా దేవస్థానములలో
921 ఫిబ్రవరి, మార్చి నెలల్లో రాబడిన జంగార
వరగయిరా వస్తువులు యాదిగువ కనుకర దిననాటిని
1921 యేప్రిల్ నెల తే 27 దిలు బుధవారం వరకు
12 ఘంటలు మొదలుకొని తిరుపతిలో దేవస్థానం
ప్రజలకి ఆసీనువద్ద ఆ దినమున్న రుద్రవార యేలం
పూర్తి అయ్యేవరకు ప్రతిదినము అదే వేళకు,
ప్రారంభించి యేలం వేయబడును.

యేలములో నవాలు చేతుకొరువారు దేవ
స్థానం కచ్చేలో ఏలబడునకు ముందుగా కపురు
1-1 (రూ 100) నూరురూపాయల ధరావత్తుకట్టి
యేలములో నవాలుచేయుటకు అర్హులను పొంద
వలసినది.

యేలం ఖాయకరచిన విషయమును గురించి
శ్రీ విచారణకర్తలవారి మంజూరు పుత్రపు సాద
రయిన తేది లగాయతు 30దినములలోనల యేలం
మొత్తం చెల్లించి లాట్లను పుచ్చుకొన వలయును.

అట్లు నాయుదాకాలములో వైకం చెల్లించి
లాట్లు తీసుకొనిపోనియెడల, నాయుదా మీరిన తేది
లగాయతు వైకం చెల్లించే తేదివరకు దినం 1 కి
లాటు 1 కి రూ 2-0-0 రెండురూపాయలుపంతున
జరిమానా చెల్లించి లాట్లు తీసుకొనవలయును.

కూల్ వివరం	సుమారు మొత్తం
1 బంగారుదళా ఒకటికి కులాలు 3140కు	1400
2 బంగారు నాణ్యములు లాటుగా రకములు	10
3 వెండి దళాకు 1000 కులాలువంతు	9000
4 వెండి నాణ్యములు లాటుగా రకములు	2
5 హరికళాములు	6800
6 తేగదరూపాయలు	8000
7 తేగదరూపాయ ఒకలాటుగా ద్వయము	800
8 తామ్రము ఒకలాటుగా శేర్లు	1200
9 రాగిశిల్ప రాసాగ్రము ఒకలాటుగా శేర్లు	260
10 వస్తువులు గగయరాలు	"
11 కప్పురంకర్త రా కెల్లర జినికీసాములు	"

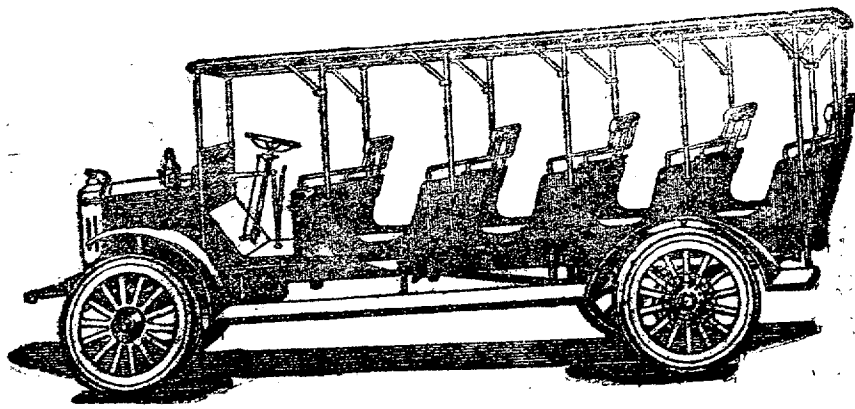
దేవస్థానంఆఫీసు } Sd. C. Dorasamiah,
తిరుపతి 15-4-1921. } Dewan Peshkar,

“ఇగ్ జెకెటిక్” లీనరు కేబుగడియారము

నిక్కలు వెండి - నాణ్యమైనది.
నది. రూ. 4-4-0
రాగము చీకటిలో
కన్నులచేడియం లీనరువాచీ 5-8-0
నెం. 1. 12,, నైజా చేతివాచీ
(ఇన్నది) రూ. 6-8-0
నెం. 2. 10,, నాణ్యమయినది
రూ. 9-0-0

చేతికి కలియని లోలుకట్టాలో నవా
మా యొద్ద కొట్టుకొట్టు వాచీ
గొలుగులు, పాకాకెక్ పే నాలు దొర
కును. క్యాటలాగులను పొందవచ్చు.
ఎమ్. హెచ్. రావుఅందునన్స్.
కాకినాడ.

చర బరా క్సును గురించి వదంతి .

ధనమును సంపాదించు మార్గమును మీరు పూర్తిగా గ్రహించితిరా ?

రెండు లేక అధిక నట్టణములకు మధ్య ఒక ప్యావెంజరు బండిని నడుపుటచే ధనమును సంపాదించవచ్చును.

మా నలకాను ఆలకించి ఆ ప్రకారము నడుచుకొనిన జనులు వారియొక్క పెట్టుబడి మొత్తమును 12 నెలలలోనే తిరిగి సంపాదించగలిగిరి.

25 సీట్లతో అనుర్బుకి తయారుచేసిన బడిన యు. ఎస్. బ్రక్ ఈ కనికి చాల అనుకూలమైనది.

అది మితవ్యము గలదిగాను, ఏర్పాటు చేయుటకు సులభముగా నున్నది.

మరి వివరములై ధయిపడదు.

తక్షణమే వ్రాయుడు.

ఏల నట్లు : భరత్ పురలో హెచ్చుగను.

అడిసన్ కంపెనీ, లిమిటెడ్.

బోంబే, మదరాసు.

ది కృష్ణా సిమెంటు కంపెనీ, (లిమిటెడ్) (2627)

(1913-వ సంవత్సరము ఇండియన్ కంపెనీల ఆక్టు నడుమంచి ఇంకార్పొరేటు చేయబడినది.)

మూలధనము : : : రూ 25,00,000

వాటా ఒకటింటికి రూ 10 లు వంతున 2,50,000 వాటాలుగా విభక్తమై యున్నవి.

ఈ క్రింద తెలుపబడిన ప్రకారము చెల్లించవలయును :-

రూ 2 లు దరఖాస్తుతోను, రూ 2 లు మంజూరైనప్పుడును, తక్కినది కోడినప్పుడు దఫాకు రూ 2 లు వంతున ఇవ్వబడును.

ప్రతి రెండు దఫాలకు మధ్య 3 నెలలకంటె తక్కువకాని వ్యవధియందును.

చైరమన్లు

- (1) డి.బి.ఎస్.ఎస్. గోవిందాచార్యులు, వర్తమాన, బ్యాంకర్లు, మదరాసు, తర్వాత.
- (2) ఎస్. శ్రీనివాసాచార్యులు, బి. ఏ. వి. ఎల్., సి. ఐ. ఇ. ప్రైవేట్ లిమిటెడ్, మదరాసు.
- (3) ఏ. కాదపాని శెట్టిగారు, వర్తమాన, మదరాసు.
- (4) భాగ్యలక్ష్మిదేవి ఎం. ఏ. శర్మ, బ్రాహ్మ సామోల్ బహదూర్ గారు, వర్తమాన, మదరాసు.
- (5) కోటా లక్ష్మయ్య గారయ్యగారు, వర్తమాన, గుంటూరు
- (6) వి. రాజగోపాలాచారిగారు, వర్తమాన, మదరాసు.

బ్యాంకర్లు

ఇండియన్ బ్యాంకు, మదరాసు, బ్రాంచీలు.
కాతా ఇండస్ట్రియల్ బ్యాంకు (లిమిటెడ్) మదరాసు, బొంబాయి.

అడిటర్లు

మెసర్స్ ఫ్రీజర్ లిమిటెడ్, వర్తమాన, బ్యాంకర్లు, మదరాసు.
మెసర్స్ లిమిటెడ్, అర్బిసియన్ సిటీ, మదరాసు.

మానేజింగు ఏజెంట్లు

మెసర్స్ రాజగోపాల్ అంబుల్, కెం. 16, కారల్ మర్చంటు సిటీ, మదరాసు.

ప్రాసెక్యూటర్లు

ఈ కంపెనీలోని లెజిస్లేషన్ లో ఒక సిమెంటు ఫ్యాక్టరీని నిర్మించుటకు నిర్ణయించబడినది. దీనికి ఈన కంపెనీ లిమిటెడ్ ఇక్కడ దొరకబడిన పెద్ద సిమెంటు మిట్ట నిర్మించుటలో ప్రత్యేక సిమెంటు ఇక్కడ దొరకబడును. గతము మెంటులాటి కావలసినంత సిమెంటు నష్టము చేయుటకు ఈ స్థలమునందు తగు ఏర్పాటు త్వరలో చేయబడును. లెజిస్లేషన్ చట్టప్రకారము నున్న రాయి నిపుణులకు రసాయన శాస్త్రజ్ఞులచే తనిఖీచేయబడి నిర్ణయించబడినది. విజయ గిరిని సిమెంటు తయారుచేయుటకు ఈ రాయి అనుకూలమైనది అనేకులు నుచు నిర్ణయించబడినది. ఇంగ్లీషు వారు తయారుచేయు బానికంటె ఇదిబాగుగా నుండునని నిర్ణయించబడినది.

కృష్ణామండలములో ఆ శీత కాలములో రాయి దొరికినది కృష్ణానదికి దాపున లెజిస్లేషన్ 52 మైళ్లదూరములో ఉన్న మెక్ర్యూల వేదాద్రిగ్రామములో దొరకబడు చాల మేలైనది. కావలసిన ఒడంబడిక నిర్వహించినది.

కంపెనీలోని 40,000 టన్నుల సిమెంటు తయారుచేయునట్టి ఫ్యాక్టరీ కట్టుటకు రూ 20,00,000 లు కావలెను. ఒకటన్న (6 పీచులు) సిమెంటు తయారు చేయుటకు రూ 25 లు అగుచున్నది. ఒకటన్న సిమెంటు రూ 100 లకు అమ్మబడుచున్నది. గత కంపెనీలోని చాల లాభము పొందవచ్చును. ఈ కంపెనీ చైరమన్లు 1920 వ సంవత్సరము డిసెంబరు 30 వ తేదీన నమోదైన భాగముల నేర్పరచిరి. రెండవసారి నమోదైన మరొక భాగముల నేర్పాటు చేసెదరు. నగదు మూలధనము తయారుచేసే రాబోవు బాలెయిన్లను నడుపుటకు ప్రారంభించెదరు. మరొక బాలెయిన్లను తయారుచేయుటకు, పొగదాల సిటీ, 16 వ నెంబరు భవనమునందును, మానేజింగు ఏజెంట్ల త్వరలో దరఖాస్తు లంఘన వలెను.

తైత్తిలము-నిరాకరణము.

“తైత్తిలము నగుటచే నిరాకరణమైనది”

మనముగ నున్నది “తైత్తిలము” అను నాంధ్ర భాషావికాసము. ఇది చక్కెరయు, తైత్తిలమును కలిపి తయారుచేసినది.

తైత్తిలమునకు, నిరాకరణమునకు మధ్య భేదము. తైత్తిలము నొక చిన్న పాత్రముగా ప్రాచీన కవులు వర్ణించినది. తైత్తిలమునకు, నిరాకరణమునకు మధ్య భేదము. తైత్తిలము నొక చిన్న పాత్రముగా ప్రాచీన కవులు వర్ణించినది.

నొకడు మరొకడు అతనిని చంపవలెననియును నని కీర్తిస్తూ నొకరినొకరు అతనిని చంపవలెననియును నని కీర్తిస్తూ...

అతని తండ్రిని చంపిన తైత్తిలమునకు, నిరాకరణమునకు మధ్య భేదము. తైత్తిలము నొక చిన్న పాత్రముగా ప్రాచీన కవులు వర్ణించినది.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వము

ప్రభుత్వము పండితులు మెచ్చుకొనినది. ఆంధ్రులందఱు నతిముదమున నాదరించినది. కాలేజీల వారు విశ్వవిద్యాలయములను గొనినది.

హామిల్టన్ కంపెనీ అనుభవమైన సుప్రసిద్ధకుటుంబ ఔషధములు.

- (1) Gonorrhoea Cure తెలుగువారికి వ్యభిచారి, తెలుగు వ్యాధినివారికి, ముఖ్యంగా వ్యాధి. (2) Gleet specific వీర్లు కాని తెలుగువారికి వ్యాధినివారికి లేక వీర్లు ముఖ్యంగా వ్యాధినివారికి ముందు లేక వ్యాధి. (3) Ringworm Cure వ్యాధినివారికి, తామరలకు ముందు.

HAMILTON & Co., Chemists, Druggists & Opticians No. 10, Sannadhi Street, Villivakkum, P. O. (via) Perambur.

తామర తయిలము

దర్బా 1-3 0-0-0. పోస్టుఫర్ము నేను. తామర; తిట్లు; ఏమగ గట్ట; దురద; తుంగరములకు...

చూడదగిన నాటకరాత్రి నేడే

బందరు ఇండియా డ్రామాటిక్ కంపెనీవారు బెజవాడ మైలవరం హాలులో 25-4-21 సోమవారము...

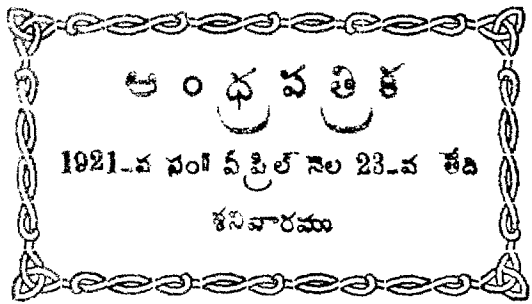
కేసరి రసాయన త్రయము.

బ్రహ్మరసాయనము. ఇది, గోరతు, వ్యాధి, అపరాధము, కంకర, దయామంద, మామూలుగా ముందుగా ముందుగా...

దేశభక్తులను చూడరా?

మహాత్మాగాంధీ, లోకమాన్యతిల్క్, మహానుభవీ, మోదల్లీ, పోలూడయ్య (వారిల్లీలో నవాబ్, రవీంద్రనాథ్ ఠాకూర్, వందేత మదనమోహన మాలవ్య, డాక్టరు నుబ్రహ్మణ్య అయ్యరు, లాలా లజపతిరాయ్, కృష్ణానందస్వామి, బాబు బిహారీలాల్ చక్రవర్తి, వందేత మోతీలాల్ ఘోష్, వందేత మోతీలాల్ నెహ్రూ, మహానుభవీ జిన్నా, దాదాభాయి నౌరోజీ, గాంధీ, షర్ శంకరనాథాయ్, మున్నగువారి పటములు విశారదు లగు చావలి వారి శివరరావు గారివలన ప్రకటింపబడి సిద్ధముగా నున్నవి.

ఒక సెట్టుకు అర్థవత్ ఇచ్చుకొనుటకు పటములు పూర్తి తెలుగు పాఠ్యమును పోటీజే భక్తులతోకలిసి మడిమార్చుట చేయుట. ఒక సెట్టుకు అర్థవత్ ఇచ్చుకొనుటకు ఒకరూపాయి అధ్యాత్మికంగా కుంభము. వర్తకమున, మొత్తముగా కొనుగోరిన మంది కమిషను యిచ్చుట.

ప్రథమ కేరళ రాష్ట్రీయసభ

ప్రథమ కేరళ రాష్ట్రీయసభ, నేటిదినము బట్ట పాలెములో, టంగుటూరు ప్రకాశం పంతులగారి యధ్యక్షతక్రింద గూడుచున్నది. ఈ సమయమున మలబారు మండలమున కదృష్టవశమున భామనుగారు కలెక్టరుగ నుండుట తటస్థించెను. వారు సుప్రసిద్ధులగు నాయకులను కారాగృహమున నుంచిరి. వారిచర్యను వైయధికారులు హర్షించిరి. పర్యవసాన మేమయినది? కేరళమండలము నిద్రావస్థనుండి మేల్కొని, పెద్ద రాష్ట్రములకన్న జాతీయోద్యమముకట్ల ఎక్కుడు శక్తితోహము జూపుచున్నది. నిర్బంధపు తీరులకు లోబడక, ప్రముఖులు సంతోషకముగ కారాగృహబాధల ననుభవించురు. మతావేరపూరితులని పేర్కొనబడిన మహమ్మదీయులు, అహింసావ్రతమే పద్ధతియనుకొని ప్రాణము వంటిదని శాంతముతో మెలగుచు, కాంగ్రెసునకు మిగుల తోడ్పడుచు మహమ్మదీయుల దృఢముగ గొమ్మెత్తుచు. కేరళ రాష్ట్రమున 120 కాంగ్రెసుసంఘము లప్పుడే ఏర్పడినవి. కాంగ్రెసు సభ్యుల సంఖ్య పండ్రెండు వేలకు మించి పోయినది. భామనుగారు నిర్బంధవిధానము నమలులో బెట్టినయెడల, ప్రజలలో నింతటి యుత్సాహము జనించెడిదిగాదు. కాంగ్రెసు ప్రచారకులంత త్వరలో, నింతటి కార్యోత్సాహమును పురికొల్పి యుండవలెను. కేరళవాసులు, తమ ప్రత్యేకవ్యక్తతను గ్రహించిరి. శంకరాది మహామహులకు జన్మస్థానముగ కేరళమండలము, నవీన యుగమున తన ధర్మమును నెరవేర్చుకుండునా? రాష్ట్రీయ సభాధ్యక్షులగు టంగుటూరు ప్రకాశంపంతులుగారు నిరాకరణోద్యమ విజయమును గూర్చి తమ యువన్యాసమున విపులపరచిరి. సంస్కరణముల గూర్చి ప్రజలకు నిజమెరిగింపుడని, మద్రాసు మొయిలుపత్రిక సహకారవాదుల ననుదినము ప్రోద్బల పరుచుచున్నది. నిజము తెలుపకుండనే వెల్లడి యగుచున్నది. సభ్యుల కీసత్యమును, అధ్యక్షులు చక్కగ చెలియబరచిరి.

శాసనసభల ఎన్నికలకు, దాదాపు జాతీయవాదులందరూ తమయభ్యర్థిత్యమును మానివైచిరి. ఎన్నిక దారులలో సత్యధికసంఖ్యాకులు వోటులనిచ్చుట మానివైచిరి. ఇట్టి పరిస్థితులలో శాసనసభలలో సభ్యులయినవారు ప్రజాప్రతినిధులనిపించుకొనజాలరు. జాతీయవాదులు లేనందుచే, శాసనసభలు జీవశ లేక యున్నవని, మితవాదసభ్యులే డెలుపుచున్నారు ద్వంద్వప్రభుత్వ వద్దతిపలన వెనుకటి గోడుకూడపోయినది. ముందుగనే సివిలు సర్కిలు యుద్వ్యోగుల జీతములు, ఇతరములు ముబడినవి. వైనికవ్యయము విని తాకుటకయినను శాసన పరిపాలనావ్యయ భారము తీర్చుమువారు క్రొత్త

వన్నులను విధింప నిశ్చయించిరి. మద్రాసుమంత్రులు నిరాకరణోద్యమమును నిరసించుటకప్పు, ప్రజాయత్తశాఖాభివృద్ధికి తేసిడిప్రయత్నము లెవ్వయు గాన్నింపవని, అధ్యక్షుడు చెలిపెను. తమకు మ్యునిసిపలు సంఘము లక్కర లేదని మొరలిడుచున్నవారివై, మ్యునిసిపలుసంఘములు మాత్రము బలవంతముగ జొప్పించబడుచున్నవి. మద్రాసు శాసనసభవారు, న్యాయశాఖను కార్యనిర్వాహక శాఖనుండి విడదీయవలయునను తీర్మానమును సయితము నిరాకరించిరి. జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంట్లను ఎన్నికొనవలయు నను తీర్మానమునుగూడ, వీరు నిరాకరించి, దేశాభివృద్ధి కడ్డుపడిరి. ప్రజాయత్త శాఖాభివృద్ధికి మంత్రివర్గము వారేమియు జేయజాలకుండ, రిజర్వుడు శాఖావ్యయమును ముట్టుకొనుటకు శాసనసభవారి కర్హతలేదని, మద్రాసు వంగదేశ శాసనసభల కార్యక్రమము వెల్లడిగా వివరించె. రిజర్వుడు శాఖవిషయమై శాసనసభ్యులెటుల ప్రవర్తించవలయునో, వంగదేశపు గవర్నరగు రొనాల్డుషే ప్రభువుగారు తేటపరచిరి. సభ్యులు తమయభిప్రాయమును తెలుపవచ్చునుగాని, అంతకన్నను నెక్కుడు స్వతంత్రము దీసికొనుటకు వీలులేదని, వారు స్పష్టపరచిరి. సంస్కరణములగూర్చినసత్య మీతీరున స్వయముగ ప్రకాశించుచుండ, వ్యాఖ్యానములతో నవసరమేముందును?

ప్రజలస్వేచ్ఛను కాపాడువిషయమున, శాసనసభ లెటుల, ప్రవర్తించునో డెలుపనక్కరలేదు. యాకుబుహుస్సేను ప్రభుత్వం నిర్బంధము విషయమై మద్రాసు శాసనసభవారి తీరున ప్రవర్తించినదియు, ప్రాంతమున సంతోషముగ నుత్సాహము కలిగించుచున్నది. ప్రజలకు స్వరాజ్యవిశ్వాస, దృఢముగ గోచరించినది. స్వరాజ్యము చేకూరినగాని, పంజాబు హిస్సాత్ సమస్యలు పరిష్కారము గావనియు, తమకష్టము లీడేరవనియు, వారికి ఆద్యములోపలెగన్నట్లుచున్నది. ఈ విషయమై ఎట్టి సందియమును వారి మనములను బాధించుటలేదు. మహాత్ముని సందేశమును కొనసాగించుటకు, ప్రజలు ఆత్మోత్సాహ పూరితులై యున్నారు. ఈ సందర్భమున, మహాత్ముని సందేశమును ప్రజాసామాన్యమునకు దృఢగోచరముగావింపజేసి నందులకు, దేశ భాషాపత్రికలను సభాధ్యక్షు లభినందించిరి. భామనుగారి యవ్యక్త చర్యలవలన కేరళదేశమునం దఖండముగ ప్రబోధ మెటులగలిగినో వ్యక్తపరచి, నిరాకరణోద్యమము అపజయము గాంచెననుట సత్యవిరుద్ధమని, అధ్యక్షులు బాగుగ నిరూపించిరి. రాటపు సందేశమునుగూర్చి ముచ్చటించుచు జాతీయ పాఠశాలలు రాటములతో నెటుల పనిజేయుచున్నదియు వివరించిరి. కేరళ రాష్ట్రమున స్త్రీపురుషు లందరును రాటమును చేపట్టవలయునని, అధ్యక్షులు ప్రోత్సాహపరచిరి. అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘము నిరూపించిన మూడువిధులను నెఱవేర్చవలయునని, వారు నెక్కి వక్కాణించిరి. కేరళ రాష్ట్ర మీవిషయమై ముందడుగు వైచునని విశ్వసించవచ్చును. ప్రతిరాష్ట్రమును తనధర్మమును నిర్వహించుచో, స్వరాజ్య మనతికాలములో చేకూరును. ప్రజలు స్వరాజ్య దీక్షాబద్ధులై యున్నారని. ఎట్టి త్యాగమునకయినను, సంతస పూర్వకముగ నొడబడుచున్నారు. స్వరాజ్యోద్యమము, ధర్మబద్ధమయినది. సత్యము నాశ్రయించి యున్నది. అందుచే నది విఫలము గాంచవలెదు. భారతీయుల సంకల్పము నెఱవేరుటచే, హిందూ దేశమునకు లాభము కలుగుటయేగాక, ప్రాపంచిక భావ్యభివృద్ధిగూడ రాచబాట ఏర్పడగలదు.

సత్య నిర్ధారణము

గాంధీమహాత్ముడు యంగుళిడియా పత్రికలో నిటుల వ్రాసెను.

“నా స్నేహితులు నిరాకరణోద్యమము గూర్చి దురభిప్రాయము పడుచున్నపుడు, మిమ్ము వీరిన పిమ్మట ఒకరిని గూర్చి మరియొకరు గ్రహించుటకు వీలగునని నే ననుకొను చుండును. 14 వ తేది సర్వెంటు ఆఫ్ ఇండియా పత్రిక నిరాకరణోద్యమము గూర్చి వ్రాసిన సంగతులను స్నేహితు లొకరు నాకు డెలుపుచున్నారు. సంవత్సరము త్వరలో ముగియును. మాటలకన్న కార్యములే నిరాకరణ సత్యమును నెక్కుడుగ బయల్పడుచును. ప్రభుత్వమువారు తమ తప్పుల సవరించుకొని, పరిపాలనా విధానము ప్రజల ఇష్టము ననుసరించి జరుగునటుల కట్టుదిట్ట మేర్పడువరకు, నిరాకరణోద్యమ మెన్నడును నిలిచిపోవలదు. ముందుగ బిరుదులు, లా కోర్టులు, పాఠశాలలు, శాసనసభల గూర్చిన భ్రమను తొలగించుట యావశ్యకమయ్యెను. జాతీయవాదు లీ యంతముల విషయమై మిగుల ప్రశంసార్హముగ కార్యదీక్ష జూపిరి. వారిలో బిరుదులుగలవారు లేరు. జాతీయవాదియై వృత్తిని విసర్జింపని న్యాయవాదికి, నిరాకరణవాదులలో గౌరవస్థానములేదు. విద్యార్థులును, విద్యార్థినులును, చదువుమాని చక్కగ బనిచేయుచున్నారు. ఐతే సమయము నందు, తమత్యాగముచే మానవకోటిని వీరుదిగ్రహించిందింపగలరు. శాసనసభలలో వెళింపనివారు. జేరిన చేయజాలని దేశసేవను కాపాడుకొనుట సులభము. బిరుదులను విసర్జించిన కొలదిమందియు, ఇతరులకు మార్గదర్శు లగుచున్నారు. ఈ సందర్భములు సంఘములో నుద్యమ వ్యాపకమునకు తోడ్పడుచున్నవి. విద్యాధికుల కొరతై ప్రత్యేకముగ ప్రచారము నికమిద సలుప నవసరములేదు. బిరుదులను, పాఠశాలలను, కోర్టులను, శాసనసభలను త్యజించినవారి చర్యలును, వారి నడవడియు, ఉపన్యాసములకన్న ననేక మడుగు లెక్కుడు ఫలప్రదముగ నుండగలవు. జాతీయ పాఠశాలలు, విశేషముగ వృద్ధియగుచున్నవి. బాలురింకను, పాఠశాలలను కళాశాలలను విడచిపెట్టుచున్నారు. ఇందుకుగూర్చిన ప్రభుత్వమువారి అంకెలు, తప్పుల తడికెలుగ నున్నవి. మూడువేలకన్న తక్కువమంది విద్యార్థులు పాఠశాలలను వదలిపెట్టి నటుల, ఒక శాసనసభ్యుడు జెప్పెనని జ్ఞాపకము. జాతీయపాఠశాలలో చదివెనే వేలకొలది విద్యార్థులను వీరు పరిగణించుటలేదు. వృత్తినివదలిన న్యాయవాదులసంఖ్య ఇంకను బెరుగుచున్నది. వేరొకచో ప్రచురింపబడిన, ధార్వారు, గుంటూరుజిల్లాలో న్యాయవాదవృత్తిని విసర్జించినవారి సంఖ్యలజూడును. (గుంటూరుమండలమునం దింతవరకు 29 మంది న్యాయవాదవృత్తిని వదలిరి.) బిరుదులు గూడ ఇంకను విసర్జింపబడుచున్నవి. పిరికివారును జాగరూకతతో ముందుకు నడచెడివారును, ధర్మబద్ధులు నిరాకరణోద్యమము ప్రజలలో గాఢముగ నాటుకొనినదని గ్రహింపగనే, మిగులు వారును విసర్జింపక మానరు. సత్యాగ్రహోద్యమము దక్షిణాఫ్రికాలో నడచిన విధముననే, ఇండియాలోగూడ నడచిన ఆశ్చర్యముండదు. వేరు విధముగ జరిగినమాత్రము, ఆశ్చర్యముకలుగును. దక్షిణాఫ్రికాలో ఉద్యమారంభమున, కారాగృహమునకు బోవుటకు సంసిద్ధులయినవారు 150 మంది మాత్రమే గలరు. పిమ్మట, సమాధానము గుదిరినను, తిరిగి పోరాట మారంభమయ్యెను. ప్రచారము లేకున్నను, నిర్మాణపు ఏర్పాటులు లేకున్నను,

నెల్లూరు-కలకల కలెక్టరేట్ కి గారి పర్యావరణ రక్షణ వైద్య
 కాలానుగు 1919 నుండి ఆగస్టు నెల వరకు 1920 నుండి
 దీనివరకు ఆభవనరణ అంత్యముయ్యది 17 మానవులు 25
 ద్వితీయశాస్త్రీకమును 1,27,512 మంది రోగులు చికిత్స పడెను
 అది. ఇందులో 70,610 మంది పురుషులు 80,179 మంది స్త్రీలు
 26728 బాలబాలికలు కలరు. దీనిము 1-కి శరాసరి 248 మంది
 అయ్యి. 1921 నుండి దీనివరకు నెల వరకు రోగులు 1-కి 800
 ఆవరణ అనుమతము. వైద్యుని 17 మానవులకు పోషకము
 అత మాత్రము ఈ 1809-10-21 అవసరములకు రా అన్ని బాం
 కులు చేరి ఈ 8824-8-కి ఆ భక్తి అయినది. 1-కి 1 వరకు
 1-కి పోషకం భక్తి మాత్రము 25 వైద్యుల కొంచెము వాస్తవి
 గాను అన్ని బాంకుల భక్తి చేరి దీని 1-కి ఈ
 0-0-6 అత కొంచెము తక్కువగాను చే
 ర్చక చికిత్సముక్క సాంధ్యము (2
 నిమిష మా గమనించరగియున్నది. గల
 రి కే నెలకు 20-4-1921.

విద్యార్థులు మంత్రిని గూర్చి తమ వాత చర్చింతలు.
ఇతనికి సంబంధము లేని పనులపై నీరకు పెట్టికట్టు చేసి కను
గొనలేదు. కాని జిహ్వై ఎంత జిహ్వ మిడుచుచున్నదియు ఇట్లే
జులప బోధపడుచున్నది. సంస్కరణములకు పూర్వము
తొందరతొందరగా జోకప్రాథమిక విద్యార్థులనును ప్రవేశ
పెట్టి అమోకము వదలుచుకట్టు చేయుచుండును. ఈమంత్రి ఆ
చట్టము ప్రకారము ప్రవర్తింపవలయును. ఆచట్టము ప్రాథమిక

దుర్భా నామ సం||రం చైత్ర బ|| ౧, శనివారము

కావ్యకాంత.

(ఉమ్మే అలీషా కవిగారు)

ఏది యాత్రికాలాభావ్య - మేది భిలము
గాక పరిపూర్ణతత్వ సం - కాశ మగుచు
తలయునో, యేది యనాపర - ములకు సాధ
కంబో, దానినిగాంచి లో - కమును గాంచి
పలుకుకవికి సదా వాని - కలమునకును
కావ్యకాంతకు నా నమ - స్కారశతము.

* * *
మేఘమాలికలో దోచు - మెఱుపు జూచి
చుక్క కనువిచ్చి చూచెడు - సామగ్రి జూచి
ప్రసవసౌభాగములు జల్లు - వనము జూచి
దరుల ప్రసవించు నేటి సం - దడిని జూచి
పూలమై నీతాళోక - పురుషు జూచి
మలుకు బంగారు పిచ్చుక - నాచి
నెమిలి పురివిప్పియాడెడు -

రాత్రిగానిడు వెన్నెల - లు
రాల తృణముల గల మీను - రాజగాంచి
బహుళకారద రాత్రి తై - భవము గాంచి
భీకరచాపాక్షి కన్నుల - వెనుక గాంచి
పాడెడు వసంతకోకిల - స్వరము ది
వెలది నిజవాద్యమైను - ప్రేమ జూచి
పలుకు కవికి సదా వాని - కలమునకును
కావ్యకాంతకు నా నమ - స్కారశతము.

* * *
ననమహాలక్ష్మీ తామర - పల్లెమున
గొజ్జగల వెట్టి హరితి - గొలుపుచుండ
తేజీ పారగ కుమ్మెద - దిమ్మరిడు
జూచి విటనారికచముల - సాగను మీఱు
మల్లికల శరీ మధుపాన - మత్తెత్తు
దగుచు నవరసభరితమై - యలరునట్టి
పాటలను పాడి పలపించి - చచ్చుచుండ
మదన కొలువున కీరంబు - కుదిరి కుకలు
వనకంఠకుహరాకల - స్వనములై
నేయకుండ బరాబరత్ - నేయుచుండ
కీచురాలను తీర్చారు - చాచికాడు
బండిపులుగును రంధోలు - వాద్యగాడు
తీకు వనుబాక నూదు దూ - శేకువాడు
గుడ్డగూబును కుభపాత - కుడు గడ్డంగి
ననుకు కొలహలంబులు - నభము ముట్టు
మదనఁ దల్పొక వైభవా స్పృహడు నగుచు
చెఱుకు విలసింది కాముకుల్ - చెదరిపరన
కుసుమ మార్గములు వేసి - కొనుచు నూర్చు
యావనుల మనోవిధుల - కరిగి వారి
సీమలనుకేరి రాజ్యంబు - నేయుచుండ
పలుకు కవికి సదా వాని - కలమునకును
కావ్యకాంతకు నా నమ - స్కారశతము.

* * *
ధనమదాంధుల కనుల కం - జనములుంచి
భూభవులమంట నుండెడు - పులును విరిచి
పండితులకుండు శృంగముల్ - భంగపరచి
అగుపడిన కావ్యకాంతల - సాగను దిద్ది
పారు నెలయేటిజలముల - పాటపాడి
హరిణకాబకములతోడ - నాటలాడి
కావ్యలంబుల నైకత - ధలములందు

సాంధ్యరాగంబు లీనెడు - సమయములను
చాతకము మింట వానకై - చంచుపుటము
విప్పి యెలుగై త్రి యే మేము - ముష్కగడుచు
మాటలాడెడు ద్యోధను - మార్గమందు
జాపు మలపుచు జగమెల్ల - జూచి చూచి
ప్రృతియొకనల్ల పూసగా - బరిగజించి
పరగ ప్రహ్లాద భాండంబు - పట్టరాని
భావములతోడ జాతి దీ - వములతోడ
కవితలను పూలదండ ల - గార వించి.
తనస్వ జాతివహూవరు - లను నలంక
రింపనేయుచు జగమున్ను - రింపనేయు
కవికి రత్నాల దూగు నా - కలమునకును
కావ్య కాంతకు నా నమ - స్కారశతము

* * *
ప్రాంతకృంగార సార, మల్ - పరికిపరికి
వంచబాణుని యదు బాధ - వ్రాసేవ్రాసి.
వెన్నెలను మడుచున్నగా - విలిచి పిలిచి
తెమ్మెలను; వడిగాద్దని - తెగడితెగడి
మోము పద్మంబు కన్నులం - భోజనకము
కరము తామర మాడున - తు ధలంబు
పరకతయొ గంట నడుము - భంబుభంబు

గోళ్ల టంచును -
చెప్పి, - లనోప్పి యె -
మాని, చువానీయ మైన వి - భానగరిమ
లోకసామ్రాజ్య కట్టాని - నేకమునకు
మార్గ దర్శకమై పుణ్య - మహితమైన
జాతిగీ తంబులను వ్రాసి - చచ్చియున్న
సంఘమును లేవనెత్తి ని - స్సంగుఁ దగుచు
కావ్య విమయేచ్ఛలకు బోక - కాంతలందు
కనకములయందు మోహసం - గతుల వదలి
పలుకు కవికి సదా వాని - కలమునకును
కావ్యకాంతకు నా నమ - స్కారశతము.

కోకిల గానము.

(అనంతపంతుల రామలింగస్వామిగారు)

కోకిలమానా! ముక్తిభావముఁ
గని చుటిపాద విడలా? తీయని
మాత వేయరాదా?
వృషాగ్రమునైఁ బ్రక్షిప్తంబుగఁ
గుంపుని యందు టిడలా? తీయని
మాత వేయరాదా?
అచ్చరకన్నెల కచ్చలనుండియె
పాట నేర్చెదో-యనుమా-తీయని
పాటఁ బాడరాదా?
వినులవిందా గానము నీడ!
గానరసాత్మకమేటి! తీయని
గాన మూనరాదా?
మేఘమాలలో మెరుపలు లల్లనఁ
బాడుచు మాను టిడలా? తీయని
పాటఁ పాడరాదా?
గారడిపోలిక గర్లముఁ జొచ్చియు
మానససీమందను పుం దీయని
గాన మూనరాదా?
అరుదగునస్తువు లత్యాధిక్యముఁ
గొను నని తలచుట మేలా? తీయని
మాత వేయరాదా?
ఆమనికిని నీకేమి నేస్తమో?

గోముగవాకనరాదా? తీయని
మాత వేయరాదా?
పరభృతమా! నీప్రనివలరుతివేఁ
బల్లించు నెలమాపుల్ - తీయని
పాటఁ పాడరాదా?
కాకకదంబము గలయాసీమను.
గోకిలేదియో దెలియన్-తీయని
మాత వేయరాదా?
సమదకిరి కాకారికలకు నీ
ప్రమదగాన మలవడునే? తీయని
పాటఁ పాడరాదా?
అసహ్యకస్తువులం దేవజ్జలు
కలనో తెల్పుచుఁ దిక్మా! తీయని
గాన మూనరాదా?
పరభృతమైనన్ స్వాతంత్ర్యాత్మక
స్వరముఁ గోలుపో దనుచుం దీయని
పాటఁ పాడరాదా?
పర్వాహరమువల్ల వచ్చెనీ?
పాటనీకనగరాదా? తీయని
పాటఁ పాడరాదా?
పర్వాహరము పాదపవానము,
బ్రహ్మానందం బనుచుం దీయని
పాటఁ పాడరాదా?

చిగురుగొమ్మలకు స్వచ్ఛా
గరపుటై పుట్టితివో? తీయని
గాన మూనరాదా?

గ్రంథ పరిచయము

అర్థకావ్యము:—(గ్రంథకర్త న-రా-శ్రీ మామిడి
పూడి వేణుగిరంగయ్య కంఠంబు నాడ విజయ నగరము. ఈ
పాత్రను మాతాభావమున కలంకరింపివడి, వెంకట రం
గయ్యకంఠంబు నా రాష్ట్రభావమునకు శిరశునిరులు, విజయ
నగరము మహారాజావారి కలాపాలలో నర్థకావ్యమునకు
ముఖ్యభూపకముగా నున్నాడు. అర్థకావ్యం దర్థకావ్య
గ్రంథములు లేమింజేసి, శ్రద్ధావ్రుతుం దపారపాండిత్యముగల్గు
వీర, ఆంధ్రదేశమున కోకిల తీర్పు కంఠంబు కట్టుకొనుట
యెంతయు తక్కువము. ఇంతకు మున్నీ కావ్యమునై
గ్రంథము రావలెగారెడి నాది తత్వ చేరంబు గానరాదు.
వేంకటరంగయ్యగారి గ్రంథము కనుకంబు తును తేటయె
గున సామాన్యకల కరమగునట్లు వ్రాయబడి యున్నది.
సాధ్య మయినంతవరకు సాంకేతికవదము నుపయోగింపకయే
విషయమును వ్యక్తపరచియున్నాడు. పరిభాషావదములు పాద
కోడ కావ్యమునకును పోధపరచునయే సాంకేతికము
గను. ఇట్లుచుటనకు పరిభాష అవదనరమని మూర్ఖిసాను
ముకాడు. అర్థకావ్యము (కన్యతావృత్తంబు అనగా
అర్థకావ్యమునకు పరిభాష విశేషముగ వాడినచో కావ్యము
జుర్గావ్యమగును. అంగుడునందుండు సాంకేతికవదముల
సన్నిధిని పిక్కసారిగ తెలుసుకొని తద్దమోజేసి వాడినచో
నర్థమగుట కన్యము. అట్లువాటెంద అంధ్రులందు సామాన్య
జ్ఞానము గల శ్రుతిచుడవదములకర్థమగునట్లు వెంకటరంగయ్య
కంఠంబున రీగ్రంథమున వ్రాసితి. అవదనరమనినెడల నూర్క
ప్రాయముగ వ్రాయు నైపుణ్యమున వీర కన్నురిది. అర్థ
కావ్యమునకు ధన మునా నేమి యని చచ్చిం చుచు
నూర్కప్రాయముగ తుట్టు తుదకట్టు వ్రాసితి “ప కదా
ర్థమును కొంచెము మోపుచేయుట మన మసాధ్యముగాద
కొంచెము వృద్ధి పొందనో, వేంకట

III

కాశీపుర రాజ్యము నలువర కిచ్చుటకు రాజునాగ
 నిశ్చయించిన రాజ్యమునకు వాటింపిరి. వట్టాగి పే. ప్రహ
 ల్లు యిటు జననమిచ్చి వి. బంధుమతి నేకాదు లెన్నిదిక
 తులన జెప్పినది రాజు నాకు సత్వములననుకూల రాజ్య
 పాలన మొక్కటికాదు. రాజ్యమును నా కిచ్చుటన నిశ్చ
 యించితి నని చెప్పి వానియట్లను నిరాకరించెను. ప్రియమ
 దలను దీక్షత్ర నివారించుచుండిరి. రాజు తులనకొన్న కరు
 నాకు జగ్గదీశులనుకూల నాదనగలవా లెప్పుడో దొంగ
 లనుకరించుకొని కత్తులు చేతల జున్నుకొని రాజ్యమును దీసి
 కొనుటకు గోటుకొనెడి కష్టమి. నాద్వారమును నలువరకు
 కొనగలను గదా ఇది రాజు మహనమనన కావలెనుట
 నిలవదుని యనుచెను. ప్రిధానదత్తుడు దొంగలను చూచి
 యెట్లు కలితెన. మహారాజునా రి రాజ్యమునకు మిక్కిలినా

செய்து.

సమీక్షా కార్యక్రమం

Coal Dispute.

No Sign of Agreement.

Fight Between Moderates and Extremists.

(REUTER'S.)

LONDON, April 21.

Little hope is held out that the owners' new offer will pave the way for further negotiations in the coal dispute. The men consider that without a levy to help the poorer pits a National Wages Board would be useless. They still hold grimly to the demand for a national pool. It is not expected that the return of the Miners' Executives to London to-morrow will result in any brightening of the chances of a mutual discussion. A large majority of the districts have sent back their delegates fully armed to continue the fight. Nevertheless efforts will be made at Friday's conference to secure a temporary settlement.

Mr. Hodges, who leads the vanguard of the Moderates, spent his week busily preparing what will undoubtedly be the greatest fight of his career. If he fails, then his resignation will follow immediately.

Meanwhile, coal stocks are dwindling rapidly, resulting in severe distress in the poorer districts. Queues in thousands wait the whole day long in the rain with their rationing permits, which in many cases are useless as their are often no stocks.

Forty-four pits are reported to be flooded. Even if there is a speedy settlement it will be at least a month before stocks be in to be replenished.—Daily Express

Resumption of Negotiations.

LONDON, April 20.

There is growing confidence in both Labour and Official circles that despite uncompromising decisions in most Coalfields Friday's Conference will result in an immediate resumption of negotiations. The owners have elucidated their previous offer, to the extent of suggesting the establishment of a National Wages Board with access to owners' books to determine the maximum amount the Mines are capable of paying. The Miners Federation, in a statement endeavouring to simplify the claim for National pool of profits, explains that the idea does not involve averaging of profits, but imposes a levy on each ton of coal raised, which will rank as part of the cost of production, subsequent profits being the property of the individual owner.

War Time Reminiscence.

Waiting for Food.

Distress in poorer districts is daily being accentuated. Queues of hundreds of persons reminiscent of wartime wait for food, and the statutory half hundredweight of coal, which is rarely obtainable. Those waiting may consider themselves happy to procure fourteen or twenty-eight pounds.

Eton College is considering postponing the boys' return to school in consequence of dearth of fuel.

Miner's Federation's Vague Offer.

Replying to the owners' new proposals, the Miners' offer merely reformulates the previous proposals and is vague and meaningless. The Federation reiterates the demand for a National Wages Board and national levy on tonnage.

Miners' Demand.

The prospect of the Miners' Executive modifying their present demands is not encouraged by the majority of decisions hitherto published from various districts, one of the most important of which was at Cardiff to-day, when a full Delegate Conference of the South Wales Miners Federation re-affirmed their previous resolutions insisting upon a National Wage Agreement and Pool of the Profits. Rescission of the resolution of the Miners Federation of Great Britain permitting safety work in mines was demanded and resignation of Mr. Hodges requested.

Coal Owners Offer.

LONDON, April 20.

The coal owners men offer, proposes establishment of National Wages Board to deal with principles applicable to whole country which will be applied to determination of wages in each district based upon district financial results. The period for ascertainment of district results will be settled nationally. Point below which wages will not be automatically reduced will be determined nationally by reference to base rates not in existence in each colliery including all additions since July 1914. This represents earnings considerably in excess of highest earnings of any period before the war. Besides these rates workers will be given as wages whole of surplus revenue of each district during existing abnormal period. Workers representative in each district shall be satisfied that district proposes to pay all wages it can bear and owners will confer with workers representatives with view to dealing with wages of lower paid men and agree with workers nationally regarding relation between wages and profits in the future. Coal owners offer also proposes there should be joint audits of owners books by accountants representing owners and workers in order to ascertain all facts and figures necessary for adjustment of wages.

Labour Troubles in America.

Threatened Seamen's Strike.

LONDON, April 21.

New York telegram states that industrial troubles which have recently become more threatening on account of wage reductions are likely to come to a head as result of American Shipowners Association giving notice of 25 per cent reduction in wages on 1st, May. The Seamen's Union in reply to this notice has threatened that a strike will take place in the Atlantic and the Pacific simultaneously.

LONDON, April 21.

General Post Office announces that a portion of Indian and Far Eastern mail which arrived in London on April 20th was seriously damaged by a gale in the Mediterranean. The majority will be delivered but some addresses cannot be deciphered.

Lord Chelmsford's Viceroyalty.

Tribute of the "Times".

The Man at the Wheel.

(REUTER'S.)

LONDON, April 19.

Lord Chelmsford's return to England to-night is hailed in a *Times* leader, which declares that he has worthily maintained the traditions of his position. His relations with the Princes and Chiefs of India have invariably been marked by cordiality and goodwill, and his inter-course with the leaders of various communities of British India has been distinguished by mutual esteem and friendship. The *Times* pays a tribute to his sincerity, good faith and zeal for the welfare of the Indian peoples, and his modest and rather retiring temperament allied to the familiar arts by which popularity is cultivated. India, however has known more ardent Viceroy's, far less popular. The *Times* declares that no Viceroy, except perhaps Lord Canning, assumed office at a more difficult moment, in connection with which the paper pays a tribute to Lord Chelmsford's steadfast courage in assuming responsibilities knowing the risks and dangers ahead from confusion and strife amid the backwash of the great war. He was instrumental in establishing in India enlarged and spacious representative institutions conceived and inaugurated in his presence. Lord Chelmsford further accepted and carried into effect the new principles of the executive side of administration, which in the next few years must largely transform the whole method of governing India. Simultaneously, Lord Chelmsford was engaged for a period in frontier wars, making previous expeditions seem like small punitive raids. Lord Chelmsford accomplished his work in an atmosphere in which he must have felt occasionally that every hand was turned against him. Opposition was overcome and the new bodies and reforms are working well to-day. Lord Chelmsford must have left India feeling that he had not built in vain. Only a portion of the credit was due to Lord Chelmsford but ample thanks and credit must be given him as the man at the wheel. Had his advice been hearkened to, the Reforms would have been set in motion earlier and much misconception and trouble might have been avoided. The *Times* criticises Lord Chelmsford's passivity after the Punjab disturbance, and queries the commendation of the Rowlett Act to the Indian public on grounds that the Act was not used. The *Times* concludes by saying that Lord Chelmsford's name is imperishably inscribed in the corner-stone of the new constitutional structure in India. No Viceroy has a prouder record of actual achievement by that great work, and with full remembrance of his overwhelming difficulties, he is entitled to be judged by his countrymen.

Viscount and Viscountess Chelmsford.

Welcome in England.

LONDON, April 20.

Viscount and Viscountess Chelmsford were accorded a cordial welcome at Victoria to-day by Earl of Lucan on behalf of Their Majesties the King and Queen, Mr. Montague, Mr. Chamberlain, Lord Crewe and a large number of private friends.

Audience with the King.

LONDON, April 20.

Viscount Chelmsford was received in audience by His Majesty the King to-day on occasion of relinquishing the Viceroyalty of India.

A Sinn Fein Crime.

Jurors Threatened.

LONDON, April 20.

At the inquest on the body of Vincent Fovargue who was found shot dead on Ashford Golf Links it was an unsolved mystery as to who was the murderer of the deceased. In spite of greatest efforts on the part of Police to solve the crime. The cry still prevails that it was a Sinn Fein Crime and that the victim was shot after leaving a dance at Fulham, his body being conveyed to Ashford Golf Links by a motor car. A sinister feature of inquest was that seven jury men received letters threatening there would be bereavement in their families if a certain verdict was returned. The verdict found was that Fovargue was murdered by a person unknown.

A Sinn Fein Proclamation.

LONDON, April 20.

A proclamation has been issued by Sinn Fein forbidding citizens of the Irish Republic to leave Ireland without permission and prohibiting Shipping Emigration Agents from accepting passage money or issuing tickets for passages. Serious penalties are threatened for infringement.

Parliamentary By-Election.

Mr. Baldwin Returned.

LONDON, April 20.

The bye-election for the Bewdley division of Worcestershire has resulted as follows:—

Mr. Stanley Baldwin (Coalition Unionist) 14,537.

Mr. Henry Mills (Non-official Labour) 1,680.

The election was due to Mr. Baldwin's appointment as President of the Board of Trade.

Associated Press.

A New Daily for Bangalore.

BANGALORE, April 22.

A newspaper syndicate has been formed in Bangalore to publish an up to date daily in English and Kanarese. The Directorate includes Messrs. Rajasabbabhusana Karpur Srinicasa Rao Retired Chief Engineer, Bangalore, D. N. Ramchandra Rao, B.A., B. L., Advocate, Bangalore, Hosakoppa Krishna Rao, Landlord and Member, Mysore Legislative Council, F. M. Abdul Qaddus Saheb, Silk Merchant and Banker, Channapana and C. P. Sundar Rao, Landlord, Kabinailur, Salem.

German Squibbling.

The German Offer.

(REUTER'S.)

LONDON, April 21.

A Berlin message quotes the *Vossische Zeitung* as stating that the Government on April 1st despatched its scheme for transmission through the Vatican to the United States embodying an offer of the total sum to be paid to the Allies. The German offer to take over and pay the interest upon the Allies' debts to the United States referred to the setting up of an international court to decide on the extent to which deliveries already made should count towards the 20 milliards due on May 1st. A reply is expected on April 22nd.—Daily Express.

Ruhr Occupation and its Results.

LONDON, April 20.

With regard to the occupation of the Ruhr in the event of Germany not fulfilling her obligations, a French source points out that if German Miners in the occupied coal basin refuse to work. Germany will have no coal, as the only other German coalfield, apart from Upper Silesia, is the Saxon Basin, which is very poor. This will threaten Germany with a general stoppage, which will surely compel her to carry out her obligations. It is emphasised that France does not desire to annex German territory but simply to make Germany pay the estimated three million francs obtainable annually from the Ruhr.

Enforcement of Penalties.

A Forecast.

LONDON, April 20.

PARIS:—Forecast of Frances penalties in event of Germany's default by May 21st includes tax of fifty to seventy francs per ton of coal mines in Ruhr district, tax on exports and seizure of proportion of shares in industrial concerns.

The Coming Conference.

LONDON, April 20.

M. Bertholt, Marshal Foch, Lord Curzon and Field-Marshal Sir Henry Wilson will attend the Conference at Lyons during the week-end, which is the outcome of a letter from M. Briand to Mr. Lloyd George declaring that the time had come to end German quibblings and that it was now time for action.

(Associated Press).

Education in Bihar.

PATNA, April 22.

The Government of Bihar and Orissa has paid for the construction of buildings Rs. 125000, half the amount collected by the S. P. G. authorities, for the establishment of schools at Ranchi for boys and girls of Anglo-Indian and European communities. The construction of the building of schools has now begun and the foundation stone will be laid by the Bishop of Calcutta on 10th May. The schools will be open to the children of all denominations, preference being given to the children of those domiciled in the province.

Government of India.

Reshuffling of Portfolios.

CALCUTTA, April 21.

Capital publishes the scheme of the Portfolios in the Government of India which was Lord Chelmsford's last administrative action. The paper understands that only Education, Revenue, Agriculture, Commerce and Industry Departments are affected and that the rearrangement is provisional. Mr. Shafi will have charge of Education, Public Health, Medical Services, local Self-Government Land Revenue, Famine Relief Civil Veterinary, Meteorology and Surveys. Mr. Sarma will run Posts and Telegraphs, Irrigation, Internal Navigation, Tramways, Aviation and Roads traffic. Sir Thomas Holland will control Commerce, Trade, Railways, Ports, Docks, Technical Education, Forest and Agriculture. The whole scheme however awaits the final sanction of Lord Reading and orders may be expected shortly.

Notes from Calcutta.

CALCUTTA, April 22.

Mr. Mabbub Ali was declared elected as member of the Bengal Council in the place of Mr. Zahid Suhrawardy who was appointed Judge of the Calcutta High Court.

The Marwari Trades Association yesterday unanimously adopted resolutions accepting the proceeding of the All-India Marwari Agarwal Conference recently held in Calcutta, and warning the people not to mistake the views and policy of the Marwari Association as those of the whole Marwari community.

From to-morrow sale of six months treasury bills will be discontinued. The existing rates of nine and 12 months bills will continue unchanged.

Bye-Election.

LAHORE, April 22.

Two bye-elections are pending in the constituencies of the Punjab Legislative Council. The Amritsar non-Mahomedan seat for which Pundit Bhawani Shanker was returned has been declared vacant and new election is to be held. Pundit Bhawani Shanker never attended the Council as did he take the oath of allegiance and the due period having elapsed the seat has been declared vacant. Other vacancy had occurred in northwest Non-Mahomedan constituency through the unseating of Rai Chowdri Lal Chand. The petition was presented by Chowdri Girdhar was tried by the Court for the purpose. Rao Chand was returned unopposed the objection to his election has nomination paper of the rival Chaudhri Girdhar Das) returning officer.

(ASSOCIATED PRESS.)

NAGPUR, April 22.

The Committee enquiring into the circumstances under which firing occurred at Nagpur on the 25th ultimo examined one Rustumkhan Sherali, who was formerly a motor driver. Witness stated that he along with other persons was eye witness when one of the liquor shops was wrecked and destroyed and he recognised Mayaram and six others from rioters while wrecking the liquor shop. Witness stated that out of sympathy with the wife of a liquor shop keeper, whose liquor shop was destroyed, he went to the police kotwali to report of the wrecking and looting of the liquor shop. On the morning of 25th March last witness stated that there was heavy stoning from all sides. Captain Armitage received several lathies and stones. He heard the noise of firing, but he did not know who ordered firing. Witness further stated that there was no firing from the motor bus. The Committee will resume sitting to-morrow when Captain Armitage will be examined.

LAHORE, April 22.

Prosecution evidence was continued in the Nankhanna case to-day. Most of the witnesses examined were the tenants of Mahant Naraindas, who had been summoned by him keep watch and ward at the Gurdwara on the night before the occurrence. They deposed that before daybreak they were awakened by loud shouts of *Sat Sri Akal* raised by Akalis who had entered the Gurdwara. The Akalis were armed with Takwas and Kripans and after some difficulty allowed the witnesses to leave Gurdwara. The Akalis had, some of the witnesses stated, threatened to kill them and they ran back for their lives. About the time they were leaving the Gurdwara some the witnesses said that shots came from above while others were unable to fix the direction. These witnesses also described how a few days after the occurrence some 40 or 50 Sikhs went to their village made a cordon round it and brought them to Nankana. At Nankhanna these witnesses were kept by the Sikhs for 3 or 4 days during which the latter overawed them with threats of prosecution for murdering the Akalis in case they did not give evidence against the Mahant. The witnesses said that the Sikhs then made them over to the Police. The Court adjourned till to-morrow.

LAHORE, April 22.

Before Major Ferrar, the District Magistrate of Lahore, trial began to-day of Sardar Pralap Singh the Editor of *Akash* who was charged with offences under Section, 124 A. 302 and 115 I. P. C. Five witnesses were examined and the hearing was adjourned till 25th instant.

BOMBAY, April 21.

An Akola correspondent states that Zainuddin was asked by the Subdivisional Magistrate of Akola to furnish two securities of Rs. 2000 and one personal bond for Rs. 2000 to keep good behaviour for one year under Section 107 C. P. C. Zainuddin refused to produce the securities and preferred to go to jail for one year under protest.

ALLAHABAD, April 22.

Successful meetings are being held in various districts in the United Provinces to organise a campaign to combat the present non-co-operation propaganda. At a Muttra meeting with the Collect or in the chair non-cooperators caused disturbance and the meeting had to terminate.

At the Allahabad High Court before Chief Justice and Sir P. C. Bannerjee an old appeal in a will case is being argued by Messrs. O'Connor and L. M. Banerjee for appellant and Pandit Marital Motilal Netru and Jawarilal for the respondents. This is the first occasion in which Pandit Motilal has appeared in a case in the High Court since he joined the non co-operation movement. The dress in which Pandit Motilal has been appearing in the Court consists of white Achkan and Pyjama made of hand woven cloth and a pair of Salim Shahi shoes to match. Mr. Jawarilal comes to Court in White Achkan Dhoti and Slippers. The case relates to property of the value of about 54 lakhs which the appellant claims belonged to his father and was bequeathed to him under will. The contention on the other side is that appellant is not the real son of the last owner and even so he has no title of the will. The case is proceeding.

A telegram from Jhansi states that Maulvi Khadimali, President of the Jhansi Khilafat Committee was arrested under Section 463 and 471 I. P. C. on charges of filing nomination papers for election to the Municipal Board alleged to contain three forged signatures out of the five.

NAGPUR, April 22.

Under a warrant issued by the District Magistrate, Wardha under Section 124. A Swami Kumara Nanid hailing from Bergal was arrested at Chhindwara and brought to Nagpur to-day to take him to Wardha to take his trial.

LOMBAY, April 22.

The ladies of Surat held a meeting at which resolutions were passed demanding the right of voting on equal footing with men for council elections and urging the members of the legislative Council to use their influence to the disadvantage of disabled persons.

LAHORE, April 22.

Justice Leslie Jones 'pro-Sheikh Abdul Quadir, act as the Judge of the

(ASSOCIATED PRESS)

LAHORE April 22.

An epidemic of murderous dacoities all probably to be attributed to the same gang of desperadoes, is reported from Attock district writes the C. and M. Gazette. The leader of this gang is named Tora and he works with his brother Shera by name, a recent deserter from the 37th rifles. The Hindus of Jatta, a village nine miles south of Tallagang in the Attock district, had received warning that Tora had his eye on their village but they unfortunately did not inform the police. For several days in succession the Hindus of the village collected on the roof of a house while their women folk gathered in the courtyard ready for instant flight. On the night of March 24-25th seven of the men were on the roof when a warning was received that Tora's gang was approaching. The women in the courtyard at once made off. The men on the roof were nevertheless taken by surprise as some of the dacoits including Tora and another man armed with rifles claimed up the roof from the rear. Escape being impossible the Hindus took courage in both hands and grappled with the dacoits. They seized Tora himself, took his rifle away and threw it into the Courtyard. At the same time the other man with a rifle was seized by two Hindus. In the scuffle all the three fell some six feet to the ground below. Tora snatched for help and his companions climbed up the roof and liberated the dacoits. Two of the Hindus, Tulsi and Soba Shah were shot. The former was killed instantaneously and the latter succumbed to his wounds some days later. The leading Hindu, Manak Shah, was dragged down from the roof and made to point out his valuables. His charred remains were disinterred from a heap of ashes the next day. It is not known how he met his death. A loaded revolver was found by the remains. He had apparently had it in his pocket but he had been afraid to use it. Two others one Kanshi Ram and Nazir Chand who climbed up a roof to give the alarm were also shot. The former was killed on the spot while the latter managed to reach the Masjid where he expired. The dacoits ransacked several houses and then buried them to ashes. The Zaildar of the village who had a gun exchanged ineffectual shots with the dacoits from the roof of a house but he had only six cartridges and he came down from the roof when the dacoits abused and threatened him keeping three unexpended cartridges for his own protection.

The second dacoity is reported from the village of Sakhe wil within the range of Fategang Police Station in the Attock district. On the 26th March an armed gang raided the village. Thres of them took up a position on the roof of the house of one Sawan and fired to frighten the villagers. Sawan got on to his roof when the gang first entered and tried to get along to a neighbours house but was wounded mortally in the abdomen. His wife was beaten and made to disgorge their valuables. Six dacoits in all were engaged in the raid. The two who took their stand on the roof had a rifle and a revolver. After the departure of the gang the villagers ransacked the complainants shop.

The third case of a most recent date is reported from an outlying hamlet of the village Trap within the range of Zumman Police Station in Attock district. At midnight of April 13th-14th the Lambardars received information of an attack by the dacoits. The raiders six or seven in number entered the house of Mangal Sain and killed him and one of his sons and afterwards burnt the corpses and severely wounded another son. They set fire to the house and went off proclaiming themselves to be the gang of Tora and Mahomed, the blacksmith and saying that they interfered with no poor man.

CALCUTTA, April 22.

The market to-day has ruled dull. There was a fairly general inquiry for local shares but scrip is still difficult to obtain for most stocks. Borrea Searsole and Standard were particularly in inquiry. In jute section the volume of business put through was small with prices fairly well maintained. Cotton Shares were firmer and a large business was put through in Dunbars on a rising market. In miscellaneous section business was confined within small limits and there was no special feature of interest. The following were the closing quotations:—

Coal Aurring 11, Bengal 945, Bokaro and Ramgum 25-8, Burra Dhemo 9-8, Karanpura 18, New Beerbhoom prefs 10-4, Rassuan 8-12, Sendra 29-14, Borrea 33-8 Searsole 10-4, S. I., Standard 86, Jute Auckland 255-8, S. I., Bally 168 S. I., Budge Budge 425, S. I., Century 7-4, and 8-4 Small odd, 1st Clive 186, Fort Closter 749 S. I., Howrah 40-11, Hooghly 84, and 85 S. I., Kanabarrah 418, and 427-8 S. I., Kinnison 900 S. I., Lansdowne 300 I. I., Lothian 240, do prefs 102, North Brook 60, S. I., Nuddalia 48, and 52 Small lot Waverley 10-8, Miscellaneous Auckland Jute debs 95, Automatic tools 5-2, Bengal Assam Steam 255 Bengal Brass 3-12, Bowrahe Cotton 7 per cent prefs 94-8 S. I., do 8 per cent prefs 106, S. I., British India Corporation 11 S. I., and 10-14 do deferres 15 12, British India Tobacco 4-12, Calcutta Industrial Bank 5 discount, Darjeeling Himalayan Railway prefs 71, Dunbar Cotton 442, G. Mackenzie and Company 8-8, Hume Pipe 10-6, and 11-4 S. I., Indian Standard Wagon 70, Imperial Bank Rights 137, Indian Iron and Steel old 67, new 29 discount, Indo Burma Tin 5-6, Lesoram Cotton 16 S. I., Marshall Sons and Company India 8, Madan Theatres Ltd 11-11, Russa Engineering 116, Ryam Sugar 37, Sphere insurance 4-8, Tata Industrial Bank par 3½ per cent Government paper was quoted at Rs. 58-4 small lots 58-8, War Bonds short loans 100 1925 99-12 and 1928 99-14 per cent.

EXCHANGE.—Bank Telegraphic Transfer 1 sh 3 5-8d.
demand bills 1 sh 3 11-16 d.

BOMBAY, April 22.

Bombay Market-Friday-Bar gold ready 29-7-6 Mint
Gold ready 29-8, 1st settlement 29-8' English bar silver ready
89-11 1st settlement 89-11, second settlement 89-9.
Bank telegraphic transfer 1 sh 3 3-8d, demand Bills 1 sh 3
11-16d.

There was no business transacted on the stock exchange today.

(ASSOCIATED PRESS.)

BOMBAY, April 22.

Mr. Jehangir Bomanji Petit, announces that his proposal for starting a new political party called Indian Progressive Party has received support from various centres of India. It will be known as Indian Progressive Federation.

H. H. the Aga Khan is amongst the many who have consented to join the Progressive Federation and will lead the party for three years after his return to India. The rules and the statement of policy are now under consideration and will be published in June next. Arrangements are being made to open propaganda work simultaneously in England and India. Mr. H. S. L. Polak will supervise the English office of the Federation as *Honorary Secretary*. Office bearers will be elected in June. Intending members are requested to communicate with Mr. Jehangir Bomanji Petit.

CALCUTTA, April 22.

It appears probable that the threatened strike of tramwaymen will be at least postponed until the directors' cabled reply on the Tramway Committee's report has been received. This is expected about the middle of next month. In reply to the letter from the Tramways Manager explaining the reasons for delay in receiving the Directors' instructions the tramwaymen's representative has agreed to - recommend to the men at the meeting to be held on Saturday to defer the strike until the middle of May provided the company did not in the meantime engage any new employees and agreed to reinstate the four men discharged pending the enquiry.

Bangalore.

BANGALORE, April 22.

About 1000 workmen of the Peninsular Tobacco Factory struck work yesterday evening as a protest against the recent appointments of Punjabee watchmen.

Messrs Binny and Company Maharaja Mills strike continues and owing to the methods of assault and intimidation which the strikers employed in their misguided campaign both the mills had been closed and police precaution taken.

జొన్న పంట పాడుచేసే రోగము.

(ఈ కథన సంఘటనావారు ప్రకటించినది.)

ఈ పన్నెండవ రాష్ట్రములో కుమంబ కర్మాకాష్ట్ర
మరు కర్మాకాష్ట్రములో గొప్పది. పోయిన సంవత్సర
ము ౧౦ లక్షల ఎకరముల రయ్యకుండు బొమ్మపయ్య పేట
నాడు.

ఇప్పుడు జొన్న వయసు పాడు చేసే రోగము (తెగులు) ఒకటి ఈ రాష్ట్రముందు అనేక భాగములలో ఉన్నది; ఎట్లు వనా గంబాం, విశాఖపట్నం, గోదావరి మొదలయిన ఉత్తర సర్కారులలోను కడప, కర్నూలు మొదలైన సీరెడ్ సెన్టియల్ లోను, నేలం, కోయిలతూరు, ఉత్తర ఆర్కాటు, చిత్తూరు జిల్లాలలోను ఉన్నది. ప్రతిసంవత్సరము, అధునకత్తము, వినులకుల ఎరయలతో వెట్టిక జొన్న వయసు ఈ తెగులువల్ల బడిపాతున్నది. ఈ అయిదువులను ఎకరములలోని వయసుకు కలిపిన సురువుకల్ల రయికులకు కలిసే వ్యయము పంపకలసిన వంట లో నూటికి పదివంతుల చొప్పున ఉంటుంది. సగటున ఎకర ము 1 కి పై జొన్నల విలువ ఇప్పుడు 50 రూపాయలు; ఆచొప్పున అనగా, మొత్తము మూడు, రయికులకు ప్రతిసంవత్సరము ఈ వంటలలో ఈరోగమువల్ల అధునకత్తము 25 లకుల రూపాయల చొప్పున కలుగుచున్నది. ఇంకేవారి, కొన్ని ప్రదేశములలో ఈ తెగులు క. 200 ను, కొందఱుకుమాదా పుట్టుతున్నది.

అంతః సమీక్షా కమిటీ

ఈ రోగము కడు తెలుగులో " కాటుక " అంటారు. కాటుకవంటి పల్లనిగుండ జొన్న యెప్పునిండా తట్టడము వల్ల గింజులు పొడవయిపోతవి. ఒకప్పుడు యెప్పులోని కోన్ని గింజులు మూడవే చెడిపోతవి; మరి ఒకప్పుడు పొడవగుట జొన్న పయిరు అంతా, (మరి యెప్పులోను, మరి గింజుకూడా) చెడిపోతుంది.

కర్మకాండము యలవా (అగ్నికల్పరత్ దేవార్థ మం
 తు) ఉద్వౌగవర్ణన ఈ రోగవనవ గల కారణము (కర్మవో
 తరణినింజికారు. బొమ్మ మొలకలు భూమినుండి తమకి వస్త
 వున్నదే మొక్కమీద నువ్వినయిన బూజు పుట్టుతుంది
 బొమ్మ మొలక ఎదుగుటకు కావలసిన సారము భూమికా
 నుండి తచ్చిస్తే, బూజు ఎదుగుటకు కావలసిన సారము
 బొమ్మ మొలకతొనుండే వస్తుంది. ఈ ప్రకారము ఆ బూజు
 యొక్కచో ఉన్నగింజలు తినితనీ, తాను ఎరిగి బొమ్మను
 పూడువేళుంది. (వశేషము)

మి.సి.సి. 16-4-21

వోడవరం, విశాఖపట్నం జిల్లా.

